

Divosa-monitor factsheet (2015-II): Parttime werk in de bijstand

Datum: 30 juni 2015

- > 9% van de bijstandsgerechtigden werkt parttime naast de uitkering.
- > Alleenstaande ouders werken veel vaker naast de bijstandsuitkering (16%)
- > De inkomsten van parttime werkenden zijn rond de 500 euro per maand
- > Personen met parttime werk stromen ruim twee keer zo vaak uit naar werk dan personen zonder parttime werk
- > Het gros van de parttime werkenden blijft voor langere tijd afhankelijk van bijstand
- > Tweederde van de sociale diensten laat inkomsten uit parttime werk gedeeltelijk vrij

Voorwoord

Het ideaal? Dat iedereen meedoet, het liefst in een betaalde en vaste baan. Dat iedereen economisch zelfstandig is. Maar de arbeidsmarkt ziet er anders uit. Nederland is koploper deeltijdarbeid. De flexibele schil van de arbeidsmarkt groeit alleen maar. En er zijn veel kleine banen met weinig uren waarmee geen minimuminkomen te verdienen valt. En dus zijn we bij sociale diensten pragmatisch. We schikken ons naar wat er kan: parttime werk is beter dan geen werk.

Het voordeel voor de persoon in kwestie? Meedoen, sociale contacten en vaak ook opbouw van sociale rechten zoals pensioen. Tweederde van de gemeenten biedt bovendien een extra voordeel: ze laten inkomsten uit parttime werk (gedeeltelijk) vrij waardoor mensen het eerste half jaar meer overhouden dan het minimum. Alleenstaande ouders kunnen daar tot twee en een half jaar gebruik van maken en mensen met een medische urenbeperking zelfs ongelimiteerd. Daarmee komt de staande praktijk al dicht in de buurt van wat sommige mensen een basisinkomen zouden noemen!

Het voordeel voor de sociale dienst? De gemiddelde prijs van de uitkering daalt, want elke euro die mensen zelf verdienen, hoeven wij niet voor ze te betalen. Bovendien levert zo'n euro, de sociale dienst bruto zo'n 1,35 op omdat we daar geen opslag voor premies en belastingen over hoeven af te dragen.

Het ideaal? Dat iedereen, ook de mensen in de bijstand, de mogelijkheden van de arbeidsmarkt optimaal kunnen benutten. Bruteren van de uitkeringen zou daarbij helpen omdat het dan voor sociale diensten eenvoudiger wordt om inkomsten uit arbeid te verrekenen met de uitkering. Dat voorkomt ook latere correcties en inhoudingen. Bovendien is het ook veel beter te begrijpen door de personen die werk en bijstand combineren.

Maar als het niet kan zoals het moet, dan moet het voorlopig maar zoals het kan. En dan nemen we die administratieve lasten, die met het verrekenen van inkomsten gepaard gaan, voorlopig maar even op de koop toe.

*René Paas,
voorzitter Divosa*

Samenvatting

Bijstandsgerechtigden die parttime werken en daarmee niet voldoende inkomsten genereren, kunnen die verdiensten laten aanvullen tot bijstandsniveau. 9% van de bijstandsgerechtigden heeft zo'n parttime baan naast de uitkering. Onder alleenstaande ouders is dat aandeel veel hoger, namelijk 16%. Bijstandsgerechtigden met een parttime baan verdienen over het algemeen rond de 523 euro per maand.

Bijstandsgerechtigden die parttime werken of (in tenminste één maand) parttime werk hebben gedaan naast hun bijstandsuitkering, stromen vaker uit naar werk dan personen die geen parttime werk hebben gedaan. 19,4% van de personen die minstens één maand parttime had gewerkt in 2013 of 2014, stroomde uit naar werk. Onder degenen die geen parttime werk hadden verricht was dat percentage 7,4%.

Vrijwel alle sociale diensten streven een toename van het parttime werk na. Circa de helft van de sociale diensten (53%) voeren hier ook beleid op. Twee derde van de sociale diensten laten inkomsten uit parttime werk (gedeeltelijk) vrij.

Een derde van de gemeenten ervaart problemen bij het verrekenen van inkomsten door parttime werk. Deze gemeenten vinden het verrekenen van inkomsten complex en een grote administratieve belasting. Omdat bij de betaling van een uitkering het werkelijke loon niet bekend is, moeten sociale diensten dat achteraf verrekenen. Dat levert veel terugvorderingen op en onduidelijkheden voor klanten.

Parttime werk in de bijstand

Bijstandsgerechtigden die parttime werken en daarmee niet voldoende inkomsten genereren, kunnen die verdiensten laten aanvullen tot bijstandsniveau. Deze factsheet gaat over deze groep. Wie werken er parttime? Wat zijn hun verdiensten? En hoe ziet het gemeentelijk beleid eruit?

Deze factsheet is gebaseerd op Divosa Benchmark-gegevens uit de periode van 1 januari 2013 t/m september 2014. Daarmee zijn de cijfers een momentopname. Economische ontwikkelingen kunnen van grote invloed zijn op het aantal parttime werkenden en hun verdiensten. De gegevens over het beleid komen uit een enquête die door 38 sociale diensten is ingevuld. Zij vertegenwoordigen 40% van het bijstandsbestand en 14% van de gemeenten. De enquêtegegevens zijn daarmee indicatief.

9% bijstandsgerechtigden werkt parttime

9% van de bijstandsgerechtigden heeft een parttime baan. Vrouwen hebben iets vaker parttime werk dan mannen. Onder alleenstaande ouders is het aantal parttime werkenden 16%. Dat percentage is 6 à 7% hoger dan bij andere huishoudtypes in de bijstand. Bijstandsgerechtigden blijken de landelijke tendens te volgen waarbij vrouwen (en vooral lager opgeleide vrouwen met kinderen) over het algemeen parttime werk verrichten en daarmee niet voldoende inkomen genereren om economisch zelfstandig te zijn. Dit verklaart waarom er meer vrouwen in de bijstand zitten, maar zij wel vaker parttime werk verrichten naast hun uitkering dan mannen.¹

Als we personen in de bijstand gedurende twee jaar volgen, dan zien we dat 19% op enig moment parttime werk heeft gehad. Onder mannen is dit 17.7%, onder vrouwen 20.9%. Er zijn dus veel bijstandsgerechtigden die tijdelijk parttime werken.

Er zijn landelijk gezien geen maanden waarin parttime werk beduidend vaker voorkomt dan in andere maanden. Lokaal gezien kunnen er verschillen zijn per maand (bijvoorbeeld door parttime seizoensarbeid). Doordat de maand waarin dit seizoensarbeid plaatsvindt, regionaal kan verschillen is het effect hiervan op landelijk niveau niet terug te zien.

¹ Emancipatiemonitor 2014, p. 71

Bijstandsmoeders en parttime werk

Alleenstaande moeders zijn oververtegenwoordigd in de bijstand. Eén op de vijf heeft een bijstandsuitkering. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste hebben alleenstaanden een groter risico om in de bijstand te raken omdat er maar één iemand in het huishouden voor inkomsten kan zorgen. Ten tweede is de arbeidsparticipatie van vrouwen met jonge kinderen in Nederland laag. Vrouwen met jonge kinderen werken minder, zeker als zij laag opgeleid zijn. En als zij wel werken, dan werken ze vaker parttime. 22% van de vrouwen die niet meer dan 12 uur per week willen of kunnen werken geven aan dat de zorg voor het gezin/huishouden daarvoor de belangrijkste reden is. Onder mannen is dit percentage heel laag (Emancipatiemonitor 2014, p.68-69, 80-81).

Verdiensten ruim 500 euro per maand

Bijstandsgerechtigden met een parttime baan verdienen over het algemeen rond de 523 euro per maand.² Alleenstaande ouders verdienen gemiddeld meer dan alleenstaanden. En gehuwden verdienen weer meer dan alleenstaande ouders. Dit is te verklaren vanuit de normbedragen voor de bijstand. Alleenstaanden ontvingen in 2013 en 2014 een lager normbedrag dan alleenstaande ouders en partners. Zij hebben dus sneller geen aanvulling meer nodig.

Tabel 1: Parttime werkenden in de bijstand en hun verdiensten (2013-2014)

	% in bijstand dat parttime werk verricht	Inkomsten per maand (mediaan)
Alle bijstandsgerechtigden	8,9%	€ 523
Mannen	6,9%	€ 491
Vrouwen	10,5%	€ 537
18-27 jaar	9,8%	€ 488
27-40 jaar	10%	€ 523
40-65 jaar	8,2%	€ 528
Alleenstaanden	8,9%	€ 481
Alleenstaande ouders	16%	€ 546
Gehuwden/samenwonenden	9,70%	€ 568

Per 1 januari 2015 is het normbedrag voor een paar € 1.373,- per maand, inclusief vakantiegeld. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders is het normbedrag met ingang van dit jaar gelijkgetrokken naar € 961,- per maand. Deze ontwikkeling maakt het voor alleenstaande ouders in de bijstand financieel aantrekkelijk om (meer) te gaan werken. Naar verwachting zal deze beleidswijziging invloed hebben op het percentage parttime werkenden en hun verdiensten. Alleenstaande ouders zullen mogelijk meer gaan werken en meer verdienen. Het aantal parttime werkenden en hun verdiensten

² Dit is het mediane bedrag. Ofwel: in de helft van de gevallen zijn de inkomsten minder dan dit en in de andere helft hoger.

kunnen daardoor toenemen. Maar ook een afname behoort tot de mogelijkheden: als alleenstaande ouders meer werken en genoeg verdienen, hebben zij geen bijstand meer nodig.

Parttime werk onder bijstandsgerechtigden vooral in kleinere gemeenten

Hoe kleiner de gemeente, hoe groter het percentage bijstandsgerechtigden dat parttime werkt.³ Daarvoor is geen voor de hand liggende verklaring. Kleinere gemeenten wijzen soms op een grotere sociale controle en een hoger arbeidsethos in een kleinere gemeente. Grotere gemeenten stellen vaak dat zij als grote gemeente van doen hebben met een sterke sociale problematiek waardoor de mensen met een bijstandsuitkering een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. De verdiensten met parttime werk naast de bijstand lopen niet al te ver uiteen als wordt uitgesplitst naar gemeentegrootteklasse.

In het westen van het land ligt het aandeel parttime werkenden in de bijstand onder de 10%. In de overige landsdelen ligt dat percentage er boven. Deze verschillen zullen deels voortkomen uit het feit dat de regio's Noord, Zuid en Oost minder sterk verstedelijkt zijn.⁴

Tabel 2: Parttime werkenden en hun verdiensten naar gemeentegrootteklasse (2013 -2014)

Aantal inwoners	% in bijstand dat parttime werk verricht	Inkomsten per maand
< 20.000	13,6%	551
20.000 - 50.000	13,2%	559
50.000 - 100.000	10,7%	573
>100.000	8,9%	512

Wie parttime werkt, stroomt ruim twee keer zo vaak uit naar werk...

Bijstandsgerechtigden die parttime werken of (in tenminste één maand) parttime werk hebben gedaan naast hun bijstandsuitkering, stromen vaker uit naar werk dan personen die geen parttime werk hebben verricht. 19,4% van de personen die minstens één maand parttime hadden gewerkt in 2013 of 2014, stroomde uit naar werk. 0,8% startte als zelfstandige een bedrijf. Onder degenen die geen parttime werk hebben verricht waren die percentages respectievelijk 7,4 en 0,5%.⁵ De samenhang tussen parttime werk en uitstroom kan twee verklaringsrichtingen hebben. Mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, vinden makkelijker werk of dat nu parttime of fulltime is. Tegelijkertijd zou parttime werk ook een opstap kunnen zijn naar meer uren of meer verdiensten.

Vrouwen met parttime werk stromen drie keer zo vaak uit naar werk. 15,9% van de vrouwen die parttime werk verrichtten, stroomden uit naar werk in loondienst versus 4,6% van de vrouwen die dat niet deden. Dat is vaker dan bij mannen (zie tabel 3).

In de leeftijdscategorie 27-40 jarigen stromen personen met parttime werk anderhalf keer zo vaak uit naar werk. Dat is minder dan gemiddeld. Personen met parttime werk in de leeftijdscategorieën daarboven en -onder stromen veel vaker uit naar werk dan hun equivalenten zonder parttime werk. Onder jongeren is dat zelfs bijna zes keer vaker.⁶

³ In kleinere gemeenten is ook de bijstandsdichtheid lager. Afgezet tegen het aantal inwoners zitten in kleinere gemeenten dus sowieso minder mensen in de bijstand. De personen die wel bijstand krijgen, werken vaker parttime.

⁴ West: Zuid Holland, Noord Holland, Utrecht; Oost: Flevoland, Gelderland, Overijssel; Noord: Friesland, Groningen, Drenthe, Zuid: Zeeland, Brabant, Limburg.

⁵ Er is gekeken of mensen zes maanden voor de uitstroom naar werk, op enig moment parttime werk hebben verricht. Zie ook voetnoot zeven en de methodologische toelichting.

⁶ Jongeren stromen vaker uit de bijstand dan oudere leeftijdsgroepen. Veel uitstroom onder jongeren gaat ook richting onderwijs.

Tussen samenlevingsvorm zijn geen verschillen te vinden. Zowel alleenstaanden, alleenstaande ouders als gehuwden die parttime werken, stromen drie maal zo vaak tot als niet parttime werkenden.

...Maar de meeste parttime werkenden blijven in de bijstand

Parttime werk is voor de meeste mensen in de bijstand echter geen snelle opstap naar een baan waarmee zij voldoende verdienen om uit de bijstand te geraken. 60% van de personen die parttime werk verrichten, bleven tijdens de onderzoeksperiode in de bijstand (tegen 71% van de groep die helemaal niet werkt). Mogelijk is parttime werk voor deze groep op korte termijn het hoogst haalbare.

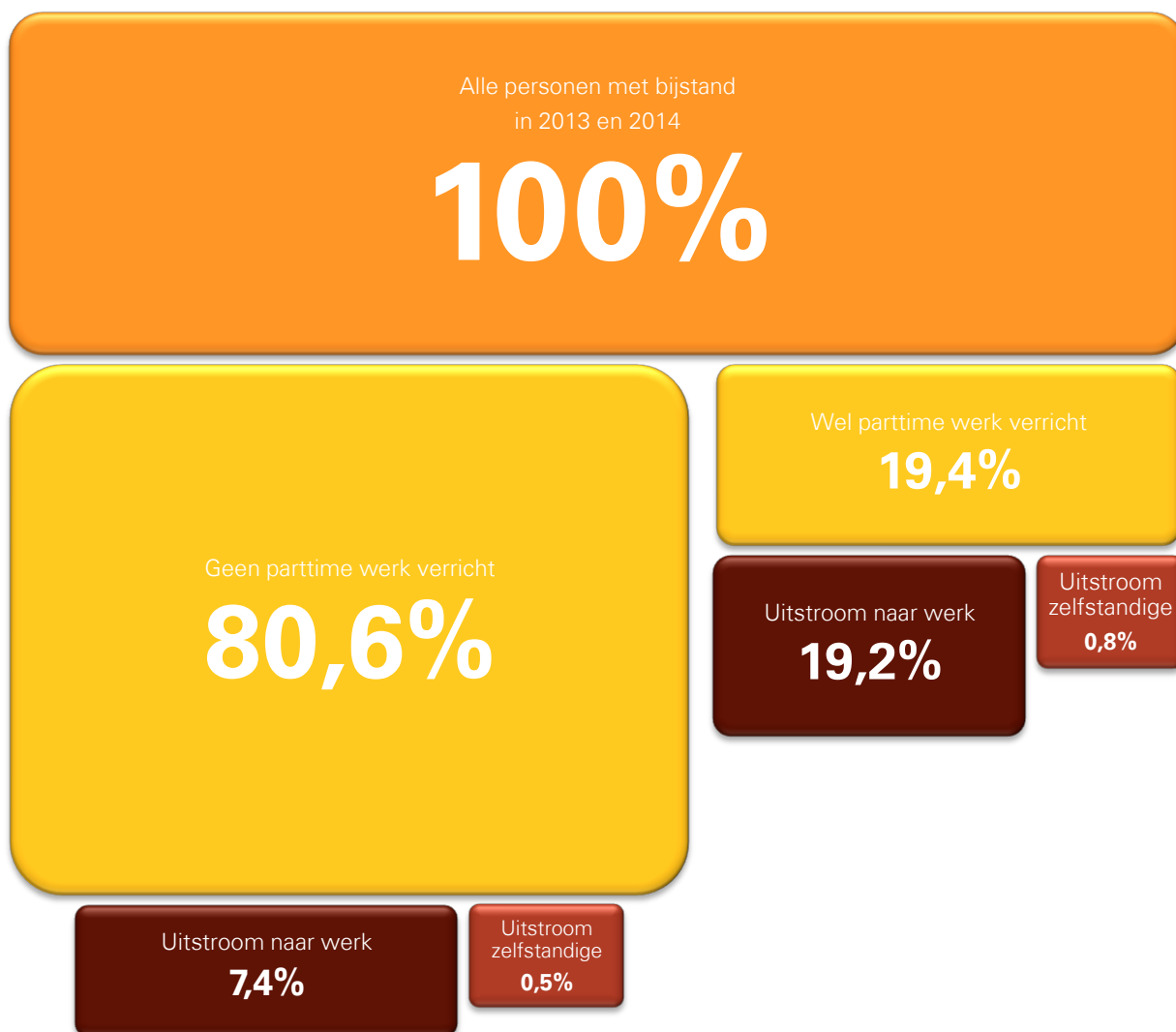
Tabel 3: Parttime werk en uitstroom in procenten (2013-2014)⁷

	Blijver	Uitstroom werk	Uitstroom zelfstandige	Uitstroom anders
Totaal bijstandsgerechtigden	69	9,7	0,6	20,8
Geen parttime werk	71,2	7,4	0,5	20,9
Wel parttime werk	59,8	19,2	0,8	20,3
Man – geen parttime werk	66	10,4	0,7	22,9
Man – wel parttime werk	55,4	23,5	1	20
Vrouw – geen parttime werk	75,9	4,6	0,3	19,1
Vrouw – wel parttime werk	63	15,9	0,6	20,5
18-27 – geen parttime werk	38,4	2,2	0	59,5
18-27 – wel parttime werk	31,2	12,5	0	56,2
27-40 – geen parttime werk	43,1	14,7	0,4	41,8
27-40 – wel parttime werk	58	21,9	0,9	19,2
40-65 – geen parttime werk	79,8	4	0,4	15,8
40-65 – wel parttime werk	70,7	13,6	0,8	14,9
Alleenstaanden – geen ptw	68,3	8,8	0,4	22,4
Alleenstaanden – wel ptw	55	23,4	0,7	21
Alleenstaande ouders – geen ptw	78,4	4,1	0,3	17,1
Alleenstaande ouders – wel ptw	68,6	12,8	0,6	18
Partners – geen ptw	73,3	6,2	0,8	19,8
Partners – wel ptw	60,4	17	1,1	21,5

Uitstroom anders zijn alle andere uitstroomredenen buiten werk in dienstverband of als zelfstandige. Het gaat dan om scholing (vooral jongeren), natuurlijk verloop (pensioen, verhuizing, etc.), uitstroom na handhavingsactiviteiten en vanwege andere inkomsten (vermogen, alimentatie, etc).

⁷ Cijfers gaan over het cohort dat tussen juli 2013 en juni 2014 in de WWB zat en een half jaar voorafgaand en een half jaar volgend is geobserveerd. Voor personen die zijn uitgestroomd naar werk gedurende deze periode is een half jaar daarvoor gekeken of zij op enig moment parttime werk hebben verricht (zie ook de methodologische toelichting).

Figuur 1: Parttime werk in de bijstand en uitstroom naar werk (2013 -2014)

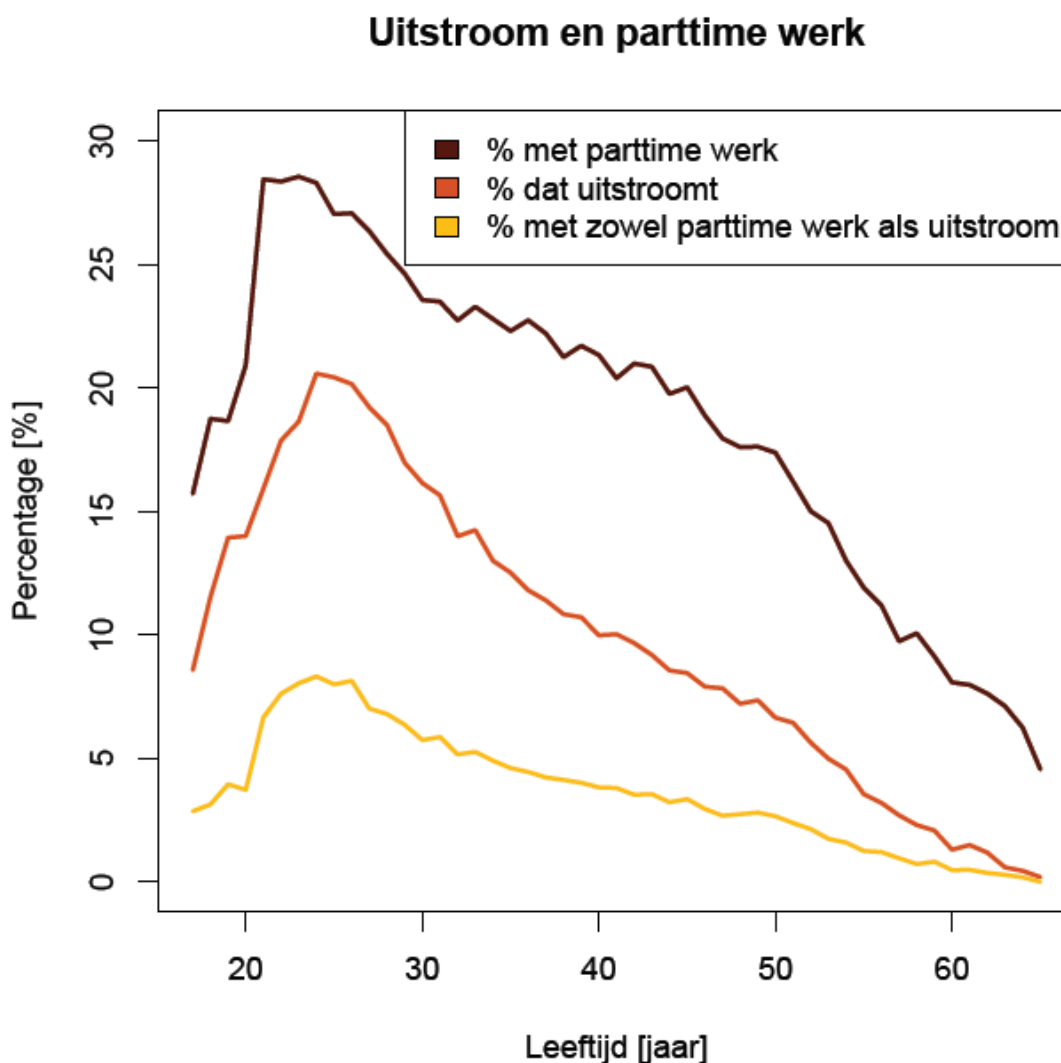

Is parttime werk voor alleenstaande ouders een eindstation?

In de leeftijdscategorie tussen de 30 en 55 jaar is er relatief gezien een grote groep personen die parttime werkt. Toch is de uitstroom naar werk onder deze groep niet navenant groter. Het is aannemelijk dat het hierbij gaat om alleenstaande ouders die vanwege de zorg voor kinderen alleen parttime willen/kunnen werken. Parttime werk in de bijstand is voor deze groep mogelijk een eindstation.

Onderstaande grafiek toont per leeftijd het percentage parttime werkenden en de uitstroom naar betaald werk. De grafiek laat zien dat jongeren vaker dan ouderen parttime werken en dat de kans op het vinden van betaald werk met de jaren afneemt. In de leeftijdsgroep van 30-55 jarigen, volgt het aantal parttime werk echter niet hetzelfde patroon. Er zit een lichte bolling in de grafiek die erop duidt dat er relatief veel parttime werkende in deze leeftijdsgroep zitten.

Figuur 2: Parttime werk in de bijstand en uitstroom naar werk naar leeftijd (2013 -2014)

% parttime werk: het percentage personen dat in 2013 en 2014 op enig moment parttime werk heeft verricht.
% uitstroom: het percentage van alle personen in de bijstand in 2013 en 2014 die ultimo 2014 waren uitgestroomd vanwege betaald werk.
% uitstroom parttime werk: het percentage personen dat (in tenminste één maand) parttime werk heeft verricht en eind 2014 is uitgestroomd vanwege betaald werk. Deze groep is kleiner dan de twee voorgaande omdat hij van beide groepen een subset vormt.

Gemeentelijk beleid

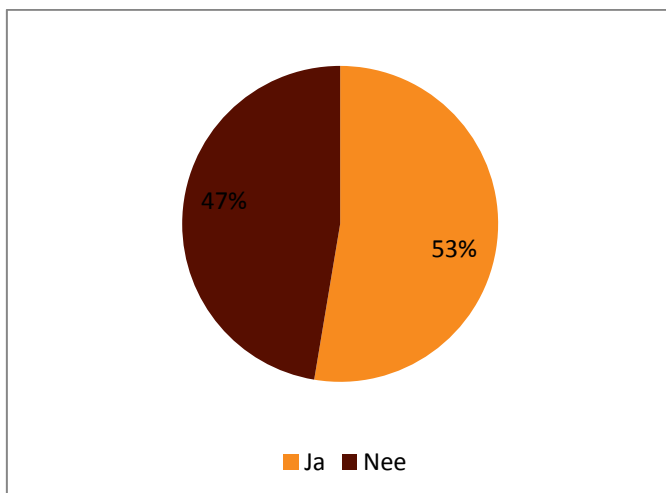
Onder deelnemers aan de Divosa Benchmark is een enquête uitgezet over gemeentelijk beleid gericht op parttime werk in de bijstand. De resultaten zijn indicatief.

Helft van de gemeenten heeft expliciet beleid op het stimuleren van parttime werk

Vrijwel alle sociale diensten streven een toename van het parttime werk na. Circa de helft van de sociale diensten (53%) voeren hier ook beleid op. Over het algemeen is dat beleid gericht op alle groepen in de bijstand. Eén organisatie gaf aan de beleidsinzet te focussen op alleenstaande ouders

en personen die met wat meer arbeidsuren uit de bijstand kunnen komen.

Figuur 3: Gemeenten die beleid voeren om parttime werk te stimuleren

- 85% van de sociale diensten informeert klanten over de mogelijkheid van parttime werk tijdens een gesprek met de klantmanager en/of door het aanreiken van voorlichtingsmateriaal. 63% doet dat bij alle klanten. 21% alleen bij specifieke klanten. Bij de laatste groep ligt de focus vooral op mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en alleenstaande ouders. Twee derde van de sociale diensten geeft klanten ook informatie over de wijze waarop de sociale dienst parttime werk ondersteunt.
- Bijna alle sociale diensten wijzen klanten op de mogelijkheid tot parttime uitzendwerk en/of het aanmelden bij een uitzendbureau. 16% van de sociale diensten doet dit alleen bij klanten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.
- Twee derde van de sociale diensten heeft een werkmakelaar die mogelijkheden voor werk, inclusief parttime werk, onderzoekt bij werkgevers. Parttime werk wordt dan meegenomen in de reguliere werkgeversdienstverlening.
- Driekwart van de sociale diensten stimuleert bijstandsklanten die al parttime werken bij hun werkgever te vragen of zij meer uren kunnen werken. Regelmatig benaderen sociale diensten ook zelf de werkgever met de vraag of de personen in kwestie meer uren kunnen krijgen.
- Andere manieren om parttime werk te stimuleren zijn volgens sociale diensten het motiveren van bijstandsgerechtigden om parttime werk te aanvaarden, re-integratiebureaus stimuleren om ook met parttime werk aan de slag te gaan, loonkostensubsidies verstrekken voor parttime werk en een premiebeleid of een beleid voor inkomstenvrijlating voor mensen met parttime werk.

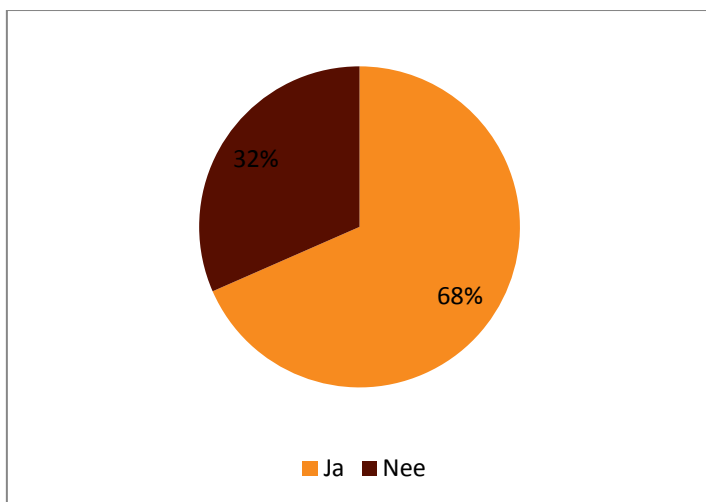
68% van de gemeenten past inkomstenvrijlating toe

Twee derde van de sociale diensten laat inkomsten uit parttime werk (gedeeltelijk) vrij: 58% van hen doet dit voor alle bijstandsgerechtigden die parttime werken, 42% alleen bij specifieke groepen. Het gaat dan vooral om alleenstaande ouders met jonge kinderen, mensen met een medische urenbeperking en mensen waarbij het parttime werk leidt tot een hogere kans op uitstroom uit de bijstand. Twee gemeenten gaven aan de vrijstelling alleen in te zetten voor bijstandsgerechtigden boven de 27 jaar.

De Participatiewet geeft gemeenten de mogelijkheid om inkomen uit arbeid gedeeltelijk vrij te laten als het werk naar de mening van de gemeente bijdraagt aan arbeidsinschakeling. De vrijlating mag zes maanden duren en bedraagt 25% van het verdiende inkomen met een maximum van 196 euro per maand (januari 2015). Voor alleenstaande ouders en personen met een medische urenbeperking

gelden aparte regels.⁸ Mensen die parttime werken en de inkomsten aanvullen met bijstand, houden dan iets meer over dan de bijstandsnorm.⁹

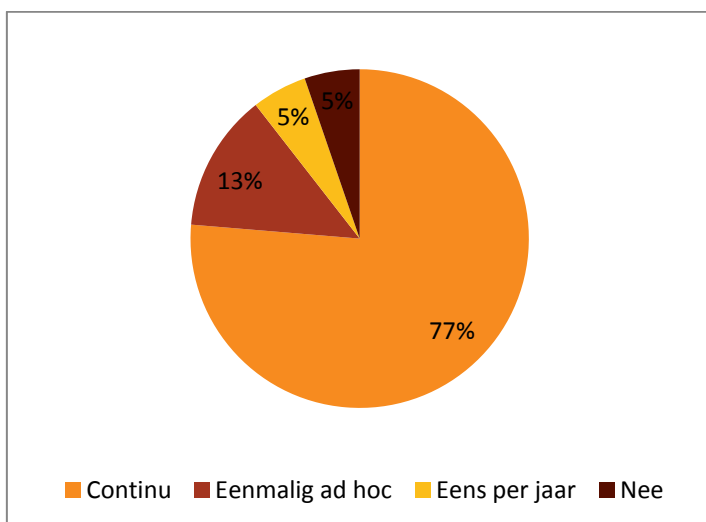
Figuur 4: Gemeenten die inkomstenvrijlating toepassen voor parttime werk

Actieve handhaving op correctheid inkomsten

Vrijwel alle sociale diensten (95%) controleren de correctheid van de inkomsten uit parttime werk. Over het algemeen maakt dit standaard onderdeel uit van de handhavingsactiviteiten en is het geen afzonderlijk (ad hoc) actie.

Figuur 5: Controle op inkomsten uit parttime werk

⁸ Bedragen en wettelijke bepalingen uit de Participatiewet 2015. Alleenstaande ouders met kinderen tot 12 jaar kunnen maximaal 30 maanden een inkomensvrijlating krijgen tot maximaal 122,26 euro per maand. Voor mensen met een medische urenbeperking is de vrijlating maximaal 124 euro en is er geen maximumtermijn in de wet bepaald.

⁹ De staatssecretaris overweegt om de periode voor de inkomstenvrijlating te flexibiliseren naar zes maanden die ook los van elkaar kunnen worden toegekend. Zie kamerbrief 2014-0000163861.

Een derde van de gemeenten ervaart administratieve problemen

Een derde van de gemeenten ervaart problemen bij het verrekenen van inkomsten door parttime werk. Deze gemeenten vinden het verrekenen van inkomsten complex en een grote administratieve belasting. Omdat bij de betaling van een uitkering het werkelijke loon niet bekend is, moeten sociale diensten dat achteraf verrekenen. Dat levert veel terugvorderingen op en onduidelijkheden voor klanten. Bij flexibel werk, waar de inkomsten minder stabiel zijn, spelen dezelfde problemen.

Gemeenten zoeken hier oplossingen voor. Mogelijkheden zijn:

- Het rekenen met fictieve bedragen voor de te verwachte inkomsten;
- Het geregeld uitvragen of een klant meer of minder inkomsten verwacht, waardoor de fictieve bedragen reëler zijn;
- En het verschuiven van betaaldatum van de bijstandsuitkering naar het begin van de volgende maand waardoor er al meer duidelijkheid is over de te verrekenen bedragen.¹⁰

Invloed gemeentelijk beleid onduidelijk

Bij 58 gemeenten is getoetst of er een verband is tussen hun beleidskeuzes rondom parttime werk en de geboekte resultaten. Omdat de steekproef beperkt is en mogelijk niet-representatief, zijn de uitkomsten niet te generaliseren naar alle gemeenten.

Voor de 58 gemeenten is niet aangetoond dat de gemeenten die een actief beleid voeren op parttime werk in de bijstand, ook daadwerkelijk meer parttime werkenden hebben. Er is ook geen verband tussen het stimuleren van parttime werk en de uitstroom naar betaalde arbeid. En hetzelfde geldt voor het vrijlaten van inkomsten en het percentage parttime werkenden in een gemeente.

Onderzoek naar de relatie tussen beleidskeuzes en output-indicatoren vraagt om een grotere steekproef en het beter in kaart brengen en categoriseren van beleidskeuzes van de gemeenten in de steekproef.

Flexwerk in de bijstand

Alle sociale diensten vinden dat bijstandsgerechtigden tijdelijk werk moeten aannemen als zij dit krijgen aangeboden. 95% van de gemeenten streeft ook naar een toename van meer tijdelijk werk onder hun klanten. 5% streeft er naar, maar ziet geen directe mogelijkheden om dat voor elkaar te krijgen.

Voor klanten is de angst om een of meerdere maanden zonder inkomen te zitten of opnieuw een uitkeringsaanvraag te moeten doorlopen een belemmering voor het aanvaarden van tijdelijk werk. Daar zijn wel oplossingen voor. Bij de helft van de gemeenten kan de uitkering doorlopen waarbij de inkomsten uit werk verrekend worden. Bij een ongeveer even grote groep is er een verkorte aanvraagprocedure mogelijk.

Sociale diensten hebben ook andere oplossingen gevonden. Zij gaan soepel met dit soort kwesties om zodat mensen de uitkering niet als een belemmering ervaren voor het aanvaarden van werk. Ook zijn er mogelijkheden om een uitkering te behouden en tijdelijk werk te accepteren. Bijvoorbeeld door de inkomsten uit tijdelijk werk over drie maanden te spreiden of door een constructie waarbij de werkgever de gemeente een inleenvergoeding betaalt waarna die voor elk gewerkt uur een opslag op de uitkering geeft. Ongeveer een derde van de gemeenten ervaart problemen bij het verrekenen van inkomsten uit flexibel werk.

De sectoren waar volgens sociale diensten het vaakst tijdelijk werk is te vinden zijn net als bij parttime werk de schoonmaak, de horeca/catering en de zorg. Een klein aantal sociale diensten ziet ook dat er in de landbouw mogelijkheden zijn voor flexibel werk.

¹⁰ Benchlearnbijeenkomsten 'Grip op bestedingen', Divosa Benchmark Werk en Inkomen, juni 2015

Arbeidsmarkt en parttime werk

Parttime werk in schoonmaak, horeca/catering en zorg

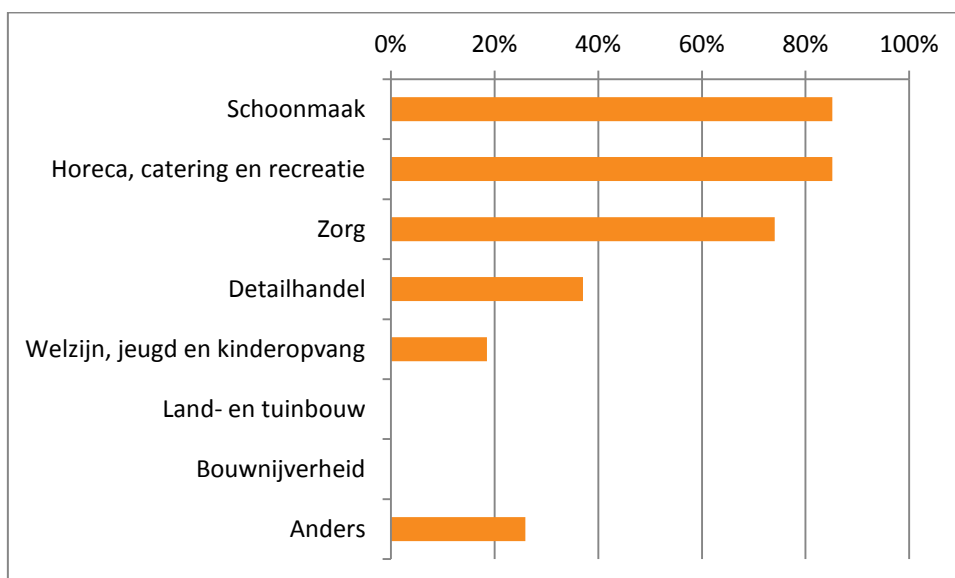
Volgens sociale diensten zijn mensen die parttime werken naast hun bijstandsuitkering vooral actief in de schoonmaak, de horeca/catering/recreatie en in de zorg. Ook in de detailhandel en in de welzijnssector komt parttime werk voor. Drie sociale diensten noemden de productiesector. Twee zagen veel uitstroom via chauffeursbanen in het leerlingenvervoer.

De sectoren schoonmaak, horeca/catering, zorg en welzijn en de detailhandel zijn sectoren waar veel kansen liggen voor bijstandsgerechtigden. Deze drie sectoren zijn groot, bieden veel werk voor lager- en elementair opgeleiden en er zijn relatief veel baanopeningen doordat er veel tijdelijke contracten en personeelwisselingen zijn. De afgelopen jaren waren deze sectoren ondanks de crisis stabiel of maakten een groei door en zij zullen dat de komende jaren blijven doen. Wel zijn kanttekeningen te plaatsen:

- In de zorg is er door bezuinigingen een afname van werkgelegenheid. Vanaf 2016 zal dat weer aantrekken door een stijgende vraag naar zorg in verband met de vergrijzing.
- Hoewel er in de horeca veel banen zijn, wordt een belangrijk deel van deze banen ingevuld door scholieren en studenten.¹¹

Ook de uitzendsector schept mogelijkheden. Deze sector is minder groot, maar biedt relatief gezien heel veel werk aan lageropgeleiden. De industrie en de bouw zijn minder kansrijke sectoren. Er is werk voor lageropgeleiden, maar het gaat veelal om vaste banen waardoor er weinig vacatures zijn voor nieuwe toetreders. Ook de land- en tuinbouwsector is minder kansrijk. Vooral omdat deze sector klein is.¹²

Figuur 6: Sectoren waar parttimers volgens sociale diensten vooral aan de slag gaan

¹¹ UWV, 2014 en 2015.

¹² Idem

Methodologische toelichting

Benchmarkdataset

Uit de dataleveringen van de Divosa-benchmark Werk & Inkomen zijn alle gemeenten geselecteerd die van alle perioden van 201301 t/m 201412 een BUS-bestand hebben geleverd. Van elk bestand is vervolgens van elke WWB-uitkering bepaald, op persoonsniveau, of er sprake was van inkomsten uit parttime-werk (PTW) en of de uitkering voor deze persoon is beëindigd wegens 1) werk in loondienst 2) zelfstandig ondernemerschap 3) andere redenen (zoals overlijden, verhuizing, scholing, schending informatieplicht etc). Ook is van elke persoon een aantal kenmerken als geslacht en leeftijd vastgelegd, alsmede de grondslag waarop de uitkering werd verstrekt.

Nadat deze gegevens zijn verzameld zijn een aantal opschoonacties gepleegd, onder andere om meerdere meldingen van beëindiging tot één terug te brengen. Vervolgens zijn alle personen geselecteerd die in de periode 201307 t/m 201406 tenminste éénmaal zijn waargenomen. Uiteindelijk resteren 397194 records uit 165 gemeenten, de zogenaamde 'persons of interest'. Van deze personen is bekend of zij in het voorgaande halfjaar parttime werk hebben gehad en of zij (mogelijk als gevolg van parttime werk) alsnog zijn uitgestroomd.

Voor de analyse van de uitstroom zijn voor iedereen die in de periode van 201307 t/m 201406 tenminste één keer een WWB-uitkering heeft gehad, drie zaken bekeken:

1. Wat is de status van die persoon bij laatste waarneming (die periode kan dus lopen van 201307 tot 201406)
2. Heeft die persoon in de periode van de eerste t/m de laatste waarneming in enige maand inkomsten uit parttime werk gehad? (die periode kan dus lopen van 201301 t/m 201412)
3. Als de persoon is uitgestroomd naar werk, heeft hij dan in de zes maanden voorafgaand aan de uitstroom in enige maand inkomsten uit parttime werk gehad?

Enquête

Een aantal gegevens komen uit een enquête die is uitgezet in het najaar van 2014. De enquête is door 38 sociale diensten ingevuld. Zij vertegenwoordigen 40% van het bijstandsbestand en 14% van de gemeenten. De enquêtegegevens zijn daarmee indicatief.

Gegevens die zijn ingevuld voor een ISD zijn voor de regressies 'omgeslagen' naar de onderliggende gemeente, omdat is aangenomen dat het beleid voor alle gemeenten binnen de ISD gelijk is.

Verwerking

De data zijn verwerkt in R gezien het grotendeels exploratieve karakter van de analyse. Er is voor gekozen om uit te gaan van beschrijvende statistiek en niet van steekproeven.

Bronnen

- > Gegevens Divosa Benchmark
- > Enquête-gegevens sociale diensten
- > SCP | CBS (2014) *Emancipatiemonitor 2014*
- > UWV (2014) *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt*
- > UWV (2015) *UWV Arbeidsmarktprognose 2015-2016*

Colofon

Uitgave: Divosa, juni 2015

Auteurs: Marije van Dodeweerd (Divosa), Arthur van der Harg (BMC Onderzoek) en Susan van Klaveren (BMC Onderzoek).

www.divosa.nl